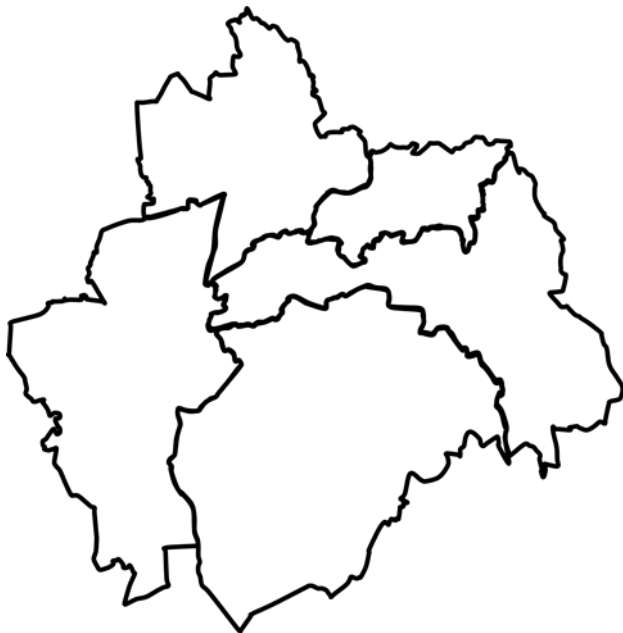

Sydnärkes folkhälsoteam

ASKERSUND - HALLSBERG - KUMLA - LAXÅ - LEKEBERG

Verksamhetsplan 2024 Sydnärkes folkhälsoteam

Antagen av Styrgrupp Folkhälsa Sydnärke 2023-12-13

Introduktion

Folkhälsa är ett samlingsbegrepp för hela befolkningens hälsotillstånd som täcker in både hälsa och ohälsa. Folkhälsa omfattar både nivå samt fördelning av hälsa, där nivån illustrerar andel som till exempel mår bra i en kommun, och fördelningen illustrerar andel som mår bra i olika grupper av befolkningen i en kommun. En god folkhälsa innebär alltså att hälsan är god och jämlikt fördelad.

Hälsan i befolkningen formas genom ett samspel av faktorer som individen själv bär på, som arv, men även livsvillkor, levnadsförhållanden och levnadsvanor. Folkhälsan påverkas även av politiska beslut, samhällets organisation och resurser samt individers förutsättningar att fatta beslut som gynnar hälsan.

Att arbeta med folkhälsa innebär att främja hälsa samt förebygga ohälsa i hela befolkningen men också i riskgrupper. Utgångspunkt i det lokala folkhälsoarbetet handlar om att rikta hälsofrämjande insatser till en bred grupp och att stärka så kallade skyddsfaktorer som förstärker det friska. Det finns en rad styrande prioriteringar samt målsättningar som påverkar inriktningen på folkhälsoarbetet nationellt, regionalt samt kommunalt. Det övergripande målet med folkhälsopolitiken nationellt, regionalt och lokalt är att verka för en god och jämlik hälsa.

Hälsans bestämningsfaktorer illustrerat

Omarbetat efter Dahlgren och Whitehead (1991)

Bakgrund

Det nationella målet för folkhälsopolitiken med kopplade målområden samt *Överenskommelsen om samverkan för god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län* ligger till grund för Sydnärkes folkhälsoteams arbete.

Folkhälsopolitiska målen

Det folkhälsopolitiska ramverket består av ett övergripande, nationellt folkhälsopolitiskt mål och åtta målområden. Målområdena återspeglar hälsans bestämningsfaktorer, det vill säga faktorer som påverkar hälsotillståndet, där flera faktorer samverkar på olika nivåer i samhället. Utgångspunkten i folkhälsopolitiken är att alla ska ha samma möjligheter till en god och jämlik hälsa och ett långt liv. Det övergripande folkhälsopolitiska målet nationellt är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation (2048).

Åtta målområden (klicka på respektive målområde för att läsa mer):

En god och jämlik hälsa – åtta målområden

1. [Det tidiga livets villkor](#)
2. [Kunskaper, kompetenser och utbildning](#)
3. [Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö](#)
4. [Inkomster och försörjningsmöjligheter](#)
5. [Boende och närmiljö](#)
6. [Levnadsvanor](#)
7. [Kontroll, inflytande och delaktighet](#)
8. [En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård](#)

Källa: Folkhälsomyndigheten, 2023 [Länk till källa](#)

Överenskommelse om samverkan för god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län

Syd närkes folkhälsoteam arbetar utifrån den överenskommelse som tecknats mellan de fem kommunerna i södra länsdelen samt Region Örebro län. Överenskommelsen gäller för perioden 2024–2029 och syftar till att skapa ett långsiktigt och kunskapsbaserat lokalt och regionalt folkhälsoarbete i samverkan mellan samtliga parter. Överenskommelsens övergripande mål är att uppnå hög och jämlik livskvalitet i länets befolkning.

Syfte, övergripande mål och utgångspunkter

För att uppnå god, jämlik och jämställd hälsa i länets befolkning är samverkan en grundläggande förutsättning. Kommunerna i länet och Region Örebro län har ett tydligt ansvar i folkhälsoarbetet och är beroende av varandras insatser. Verksamhet inom folkbildning och föreningsliv främjar en god, jämlik och jämställd hälsa och är en nödvändig del av samhällets folkhälsoarbete.

Folkhälsoarbetet kräver ett långsiktigt, kunskapsbaserat och målinriktat arbete inom flera sektorer och nivåer i samhället. Genom att systematiskt arbeta för att förbättra folkhälsan och sluta de påverkbara hälsoskillnaderna inom en generation bidrar folkhälsoarbetet till hållbar utveckling och till att uppnå målen i Agenda 2030.

Syftet

Syftet med överenskommelsen är att skapa ett långsiktigt och kunskapsbaserat lokalt och regionalt folkhälsoarbete i samverkan mellan kommunerna i södra länsdelen och Region Örebro län. Motsvarande överenskommelse tecknas även mellan Region Örebro län och kommunerna i övriga tre länsdelar, RF-SISU Örebro län samt Örebro läns bildningsförbund (ÖLBF).

Länsstyrelsen i Örebro län har ett regeringsuppdrag att stödja den regionala implementeringen av den nationella folkhälsopolitiken. Den stödstruktur som Folkhälsomyndigheten har utvecklat för det statliga folkhälsoarbetet ska utgöra grunden för arbetet. Länsstyrelsen ska bidra till att stärka lokala och regionala förutsättningar för främjande och förebyggande arbete med fokus på goda, jämlika och jämställda förutsättningar för hälsa genom livet. Länsstyrelsen ska ytterligare stödja utvecklingen av ett kunskapsbaserat lokalt och regionalt folkhälsoarbete. Det är därför viktigt att beakta att Länsstyrelsen i Örebro län är en viktig regional aktör i länets folkhälsoarbete.

Mål

Det övergripande målet är att uppnå god, jämlik och jämställd hälsa i länets befolkning.

Utgångspunkter för samverkan i och prioritering av det lokala och regionala folkhälsoarbetet är:

- Agenda 2030
- De nationella folkhälsopolitiska målen
- Mål och strategier i den regionala utvecklingsstrategin (RUS)
- Omställningsarbete Nära vård
- Parternas antagna mål
- Övriga relevanta länsövergripande mål och planer

Överenskommelsen innehåll

God, jämlik och jämställd hälsa i befolkningen som genomsyrande perspektiv i parternas verksamhet

- Parterna ska aktivt arbeta så att folkhälsoperspektivet genomsyrar den lokala och regionala verksamheten inom sina respektive politik- och verksamhetsområden.
- Kommunerna i länsdelen ska forma ett system för styrning och ledning av det lokala folkhälsoarbetet som omfattar analys, planering, insatser samt uppföljning och utvärdering.
- Ett länsdelsgemensamt folkhälsoteam med akademisk folkhälsovetenskaplig kompetens ska finnas på strategisk nivå. Parterna ska ge folkhälsoteamet förutsättningar att arbeta långsiktigt, kunskapsbaserat och tvärsektoriellt.
- Parternas samverkan i det regionala och lokala folkhälsoarbetet ska ske utifrån en gemensam framtagna samverkansplan med prioriterade fokusområden. RF-SISU Örebro län och Örebro läns bildningsförbund (ÖLBF) ska involveras.

Kunskaps- och metodstöd

- Parterna ska i samverkan skapa förutsättningar och strukturer för ett kunskapsbaserat folkhälsoarbete. RF-SISU Örebro län och Örebro läns bildningsförbund (ÖLBF) ska involveras.
- Region Örebro län ska bidra med epidemiologiska underlag som beskriver befolkningens hälsa, livsvillkor och levnadsvanor.
- Kommunerna ska delta i regionens befolkningsundersökningar som riktar sig till barn och unga.
- Region Örebro län ska stödja folkhälsoteamen med metod- och kunskapsstöd i deras arbete med uppföljning och utvärdering av det lokala folkhälsoarbetet.

Samverkan med andra parter

- Parterna ska i det lokala och regionala folkhälsoarbetet samverka med länets övriga kommuner, RF-SISU Örebro län och Örebro läns bildningsförbund (ÖLBF), via den regionala samverkansstrukturen beslutad av det regionala samverkansrådet och kommunchefs- och regiondirektörsgruppen (KC/RD).
- Parterna ska aktivt söka samverkan med universitet, högskolor och FoU-verksamheter.

Uppföljning och utvärdering av överenskommelsen

- Parterna ska gemensamt och årligen, med fokus på utveckling och lärande, läns- och länsdelsvis genomföra uppföljning av den gemensamt framtagna samverkansplanen med prioriterade fokusområden. Uppföljning ska ske i samverkan med länets övriga kommuner, RF-SISU Örebro län och Örebro läns bildningsförbund (ÖLBF).
- Region Örebro län ansvarar för uppföljning och utvärdering av överenskommelsen.
- I den årliga ekonomiska rapporteringen ska en gemensam mall för redovisning av genomförda insatser användas.

System för styrning och ledning av folkhälsoarbetet i Sydnärke

På nästa sida finns en illustration av systemet för folkhälsoarbetet som genomförs i Sydnärke genom Sydnärkes folkhälsoteam. Inom systemet finns statistik- och analysforum och samverkansforum där teamet kan i enlighet med överenskommelsen vara ett kunskaps- och metodstöd för att implementera folkhälsoperspektivet i ordinarie verksamhet tillsammans med överenskommelsens övriga parter.

Styrning och samverkan utifrån systemet

Regional nivå

- Sydnärkes folkhälsoteam finns representerade i regionala forum för överenskommelsen.
- Folkhälsochef ansvarar för rapportering till Region Örebro län gällande överenskommelsearbetet.

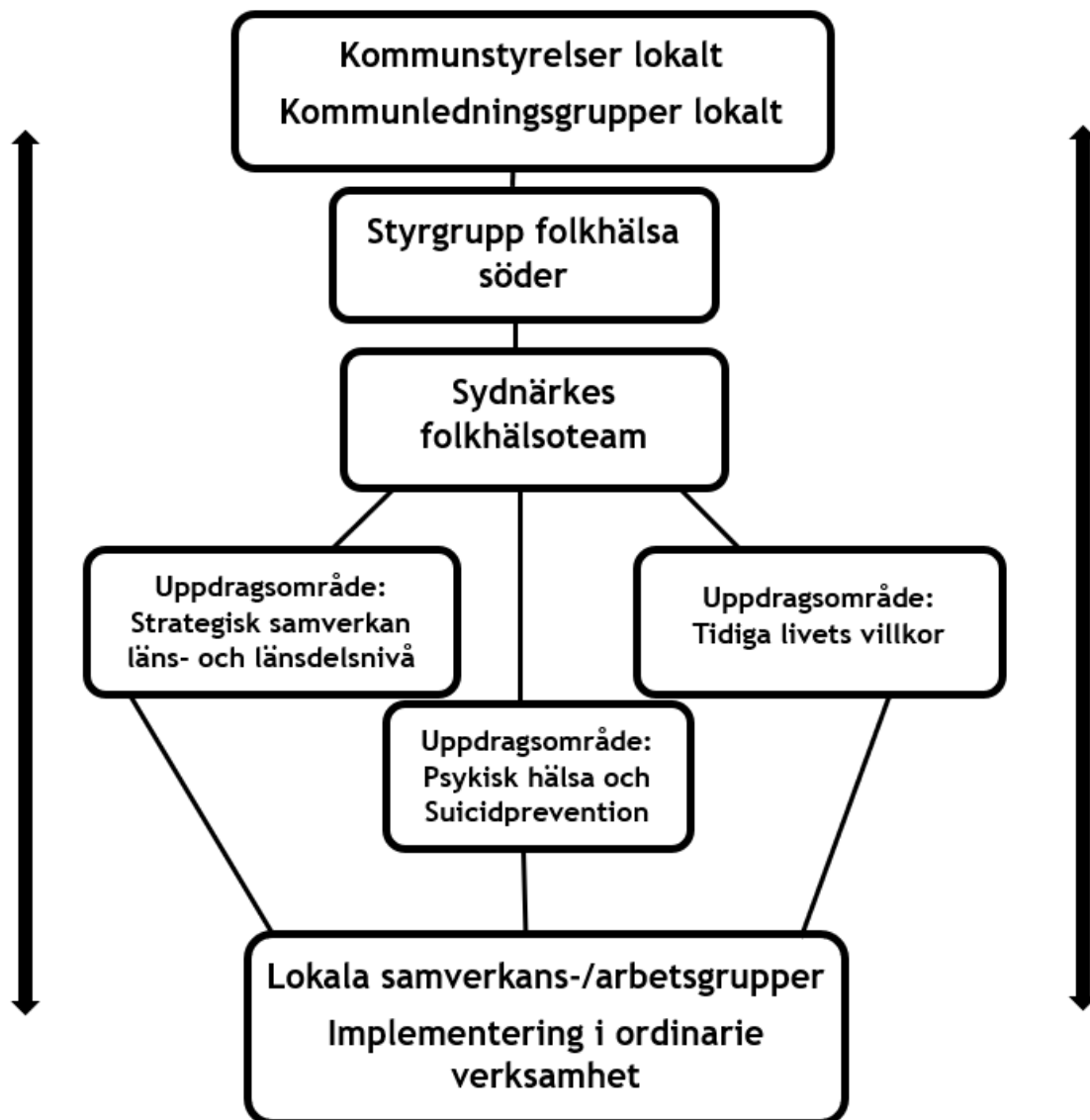
Länsdelsnivå

- Sydnärkes folkhälsoteam arbetar utifrån överenskommelsen som samfinansieras enligt överenskommelsen mellan Region Örebro län samt Sydnärkes samtliga fem kommuner (Askersund, Hallsberg, Kumla, Laxå, och Lekeberg). Sydnärkes folkhälsoteams uppdrag beskrivs nedan utifrån fyra uppdragsområden.
- Styrgrupp folkhälsa Söder består av de samtliga fem kommunernas ordförande för kommunstyrelsen samt samtliga fem kommundirektörer. Styrgruppen beslutar årligen Sydnärkes folkhälsoteams verksamhetsplan samt verksamhetsberättelse. Styrgruppen träffas två gånger per år.
- Under året vid tre tillfällen samlas samtliga kommunchef/kommundirektörer som styrgrupp för det löpande arbetet under årets gång. Årshjul för styrning återfinns nedan.
- Styrgruppen folkhälsa söder ansvarar för att skapa förutsättningar för Sydnärkes folkhälsoteams arbete lokalt och på länsdelsnivå.

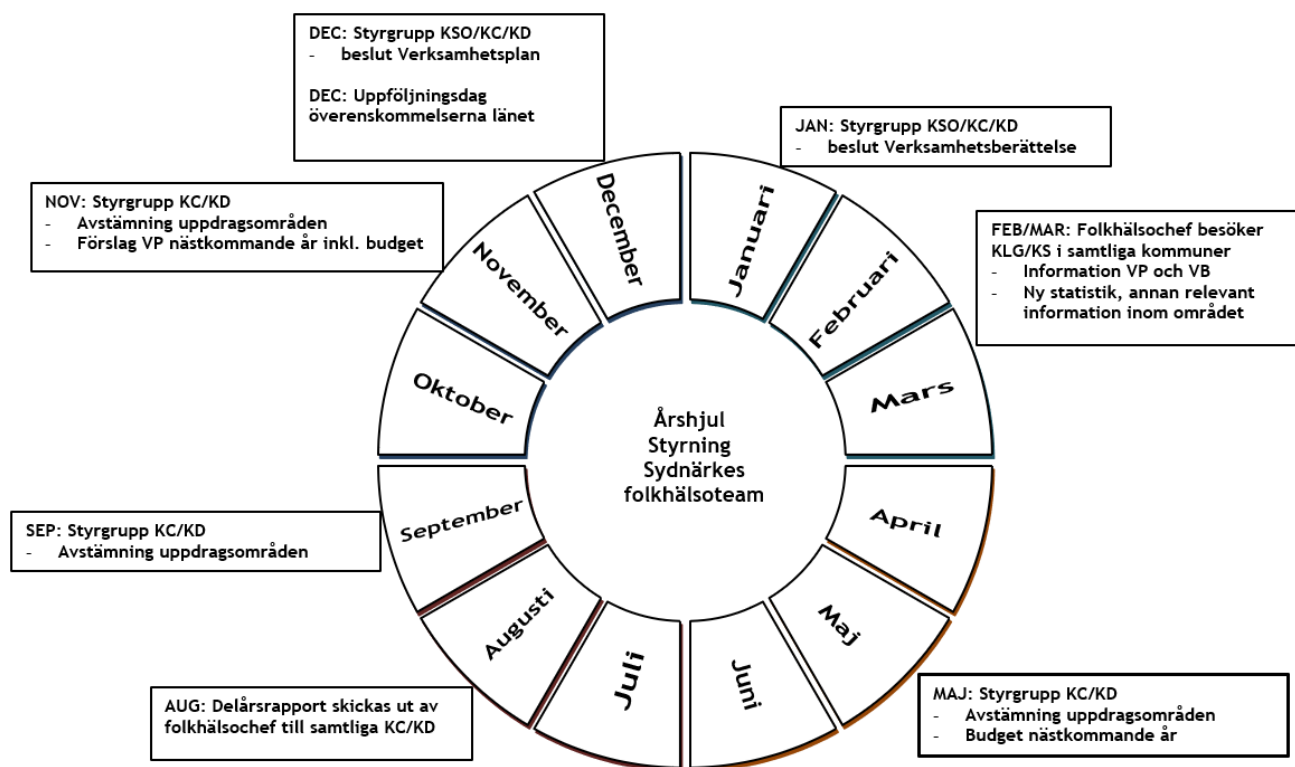
Lokal nivå

- Folkhälsoarbetet styrs lokalt i respektive kommun genom kommunstyrelsen och kommunledningsgruppen.
- Förutsättningar lokalt regleras genom beslutade styrdokument och budget.
- Lokala samverkansgrupper och arbetsgrupper ansvarar för att arbete förankras och implementeras lokalt och även för återrapportering till relevanta instanser för uppdraget/uppdragen.

Illustration system Sydnärke

Årshjul styrning Sydnärkes folkhälsoteam

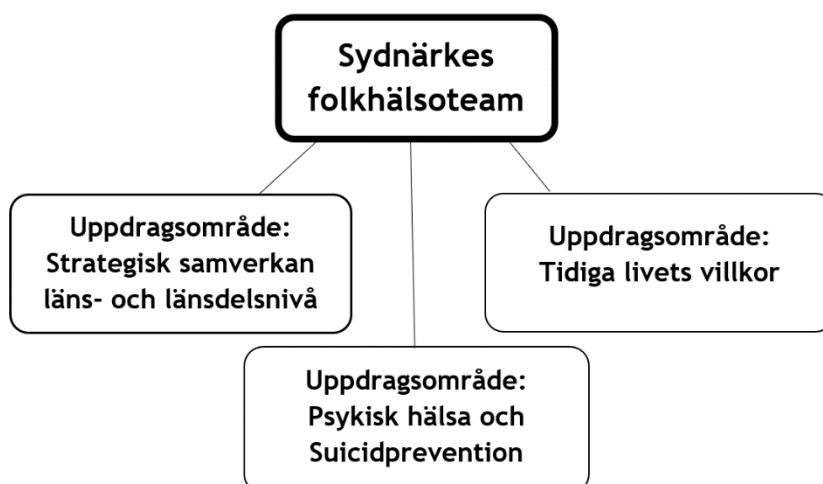
Sydärkes folkhälsoteams uppdrag

Målet med Sydärkes folkhälsoteams uppdrag är att enligt överenskommelsen arbeta för ett kunskapsbaserat folkhälsoarbete i samverkan inom Sydärkes kommuner samt med övriga parter inom överenskommelsen.

Målgrupper för arbetet under överenskommelseperioden är barn och unga samt föräldrar/viktiga vuxna kopplade till målgruppen, samt den äldre befolkningen.

Detta dokument innefattar uppdragsområden samt struktur inom uppdragsområdena.

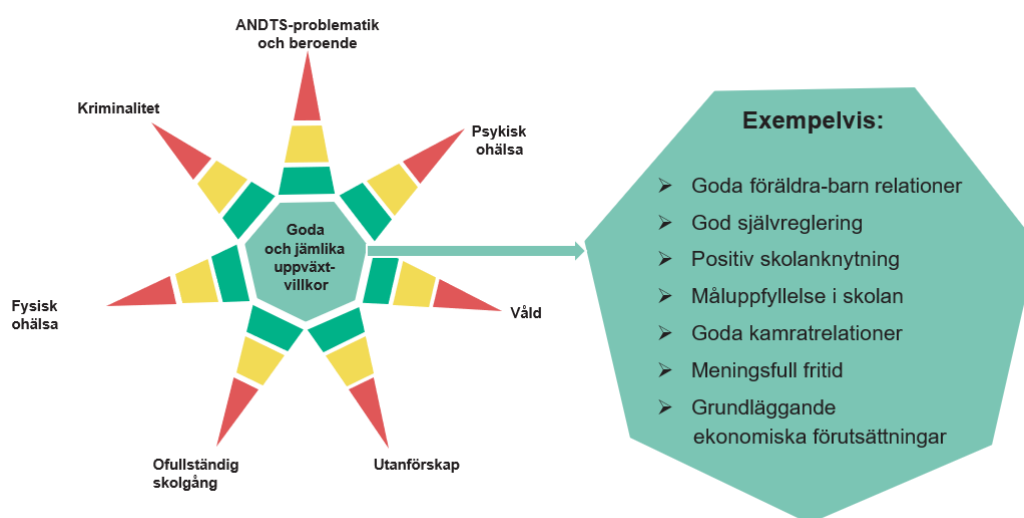
Plattform/uppdragsbeskrivningar för nätverk/samverkansgrupper finns och tas fram i samverkan på årsbasis. Folkhälsoteamets ansvar är strategiskt inom de tre områdena nedan, implementering lokalt i kommunerna är utanför teamets ansvar med undantag för de metoder/insatser som teamet genomför (YAM, MHFA och Seniorskraft).

Utfall är kopplade till varandra

Psykisk och fysisk ohälsa, ANDTS-problematik, våld, kriminalitet, ofullständig skolgång, och utanförskap är samhällsproblem som i stor utsträckning kan förklaras av samma bakomliggande faktorer, eller risk- och skyddsfaktorer som folkhälsoarbetet baseras på. Främjande och förebyggande arbete som påverkar dessa faktorer kan därför få effekter på många områden samtidigt. Genom ökad samverkan i det främjande och förebyggande arbetet har vi bättre möjligheter att nå resultat på fler områden.

Preventionsstjärnan nedan illustrerar sambandet mellan det gröna området i preventionsnivåerna (främjande och förebyggande) och flertal utfall med fokus på det tidiga livets villkor. Tillsammans i samverkan inom den främjade gröna delen kan vi (samverkansparterna) göra mest nytta för att förhindra ogynnsamma utfall i tidig ålder, därför fokuseras teamets arbete på målgruppen barn och unga samt föräldrar/viktiga vuxna runt målgruppen. Samma principer gäller även den äldre befolkningen när det handlar om skydd- och riskfaktorer, att vi i samverkan i den främjande och förebyggande delen kan göra mycket för att förhindra ogynnsamma utfall.

Källa: Region Örebro län (modifiering av Länsstyrelsens Stockholm preventionsstjärna)

Uppdragsområde: Strategisk samverkan läns- och länsdelsnivå

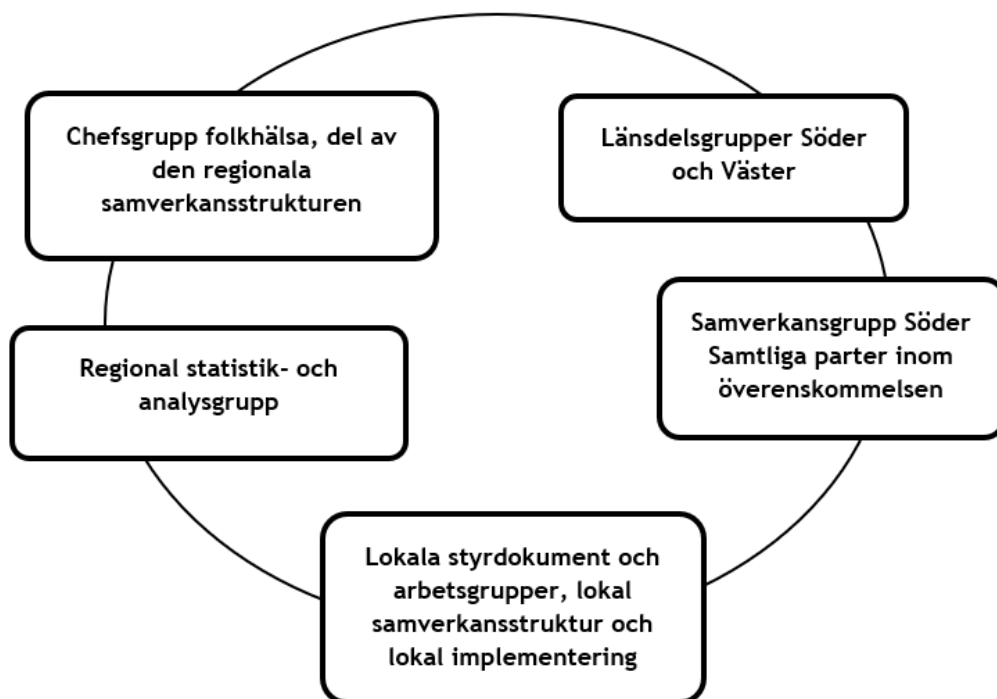
Uppdraget innefattar strategiskt arbete på läns- och länsdelsnivå med utgångspunkterna i överenskommelsen. Uppdraget handlar även om att på ett övergripande plan koppla samman prioriterade områden och insatser samt för en stärkt samverkan. Detta uppdrag innefattar samtliga aktuella målgrupper

Strategiska grupperingar inom överenskommelsen på läns- och länsdelsnivå

Folkhälsoteamet finns representerade i följande grupper:

- Chefsgrupp folkhälsa (samt gemensamma chefsmöten som sker på årsbasis)
- Regional statistik- och analysgrupp
- Länsdelsgrupper Söder och Väster
- Samverkansgrupp Söder
- Lokala grupperingar i samverkan
- Lokala grupperingar/styrgrupper omställningen Nära vård

Illustration av organisationen kring uppdragsområdet Strategisk samverkan

Uppdragsområde: Det tidiga livets villkor

Inledning

Det är grundläggande att alla barn får en bra start i livet, med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras utveckling, inlärning och hälsa. Ojämlighet i livsvillkor och möjligheter mellan olika familjer bidrar till att barn har skilda förutsättningar att utvecklas under det tidiga livet (Målområde 1, Nationella folkhälsomål). Enligt barnkonventionens fyra grundprinciper (artikel 2, 3, 6 och 12) har alla barn samma rättigheter och lika värde, barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, alla barn har rätt till liv och utveckling samt att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att skapa, stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor, så att alla barn får grundläggande förutsättningar att utifrån sina villkor utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor (Målområde 1, Nationella folkhälsomål).

Mål

Målet med uppdraget är genom strategiskt stöd/samordning bidra till ett stärkt kunskapsbaserat arbete kring det tidiga livets villkor baserat på analys och samverkan.

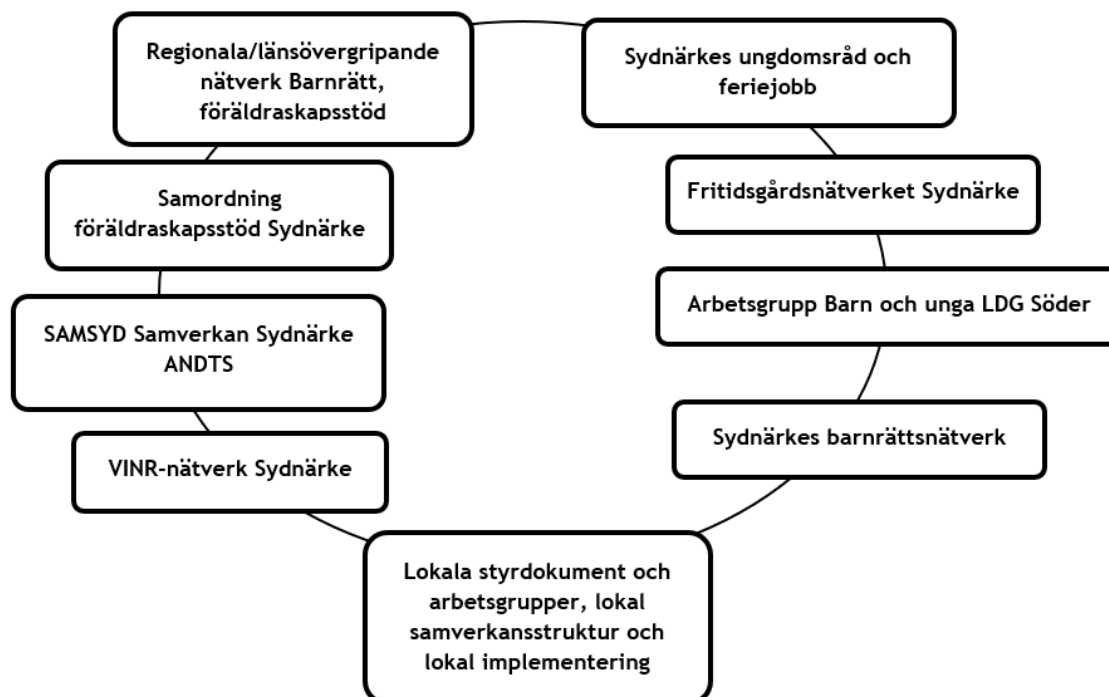
Uppdragsbeskrivning

Sydnräkes folkhälsoteam har samordningsuppdraget/strategiskt uppdrag att arbeta för att stärka arbetet med det tidiga livets villkor.

- Strategiskt stöd i framtagande av lägesbild/prioriterade målgrupper
- Strategiskt stöd/samordning kring barnrätt inkl. ungas delaktighet och inflytande
- Strategiskt stöd/samordning kring föräldraskapsstödsutveckling, VINR, ANDTS, brottsförebyggande arbete kopplat till målgruppen samt föräldrar/viktiga vuxna
- Samordna nätverken: fritidsgårdsnätverket, Barnrättsnätverk, VINR-nätverket och SAMSYP (ANDTS-nätverk)

- Medverka i externa nätverk (länsnivå och nationell nivå)
- Medverka i de lokala BRÅ (brottsförebyggande rådet) vid behov
- Medverka i lokala grupperingar kring omställningen till Nära vård
- Samordna Sydnärkes ungdomsråd samt feriepraktik för efterarbetet av den årliga elevriksdagen
- Strategiskt och operativt arbeta för mer rörelse och goda matvanor i förskola och skola i samverkan med RF-SISU och Generation pep
- Analys-, metods- och kunskapsstöd i samverkan med region Örebro län, Länsstyrelsen i Örebro län

Illustration av organisationen kring uppdragsområdet Det tidiga livets villkor

Uppdragsområde: Psykisk hälsa och suicidprevention

Inledning

En god psykisk hälsa är till hjälp för att möta livets upp- och nedgångar. Världshälsoorganisationen definierar psykisk hälsa som ett tillstånd av psykiskt välbefinnande där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vanliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle som hen lever i. Begreppet psykisk hälsa är ett paraplybegrepp och används som en samlande beteckning för psykiskt välbefinnande, psykiska besvär och psykiatriska tillstånd. Den psykiska hälsan påverkas av ärftlig sårbarhet, vad vi gör, hur vi lever och vad vi är med om, men också av de rättigheter, möjligheter eller begränsningar som samhället och vår omgivning ger oss. Självmod, suicid, är den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa och har ibland samband med psykiatriska tillstånd men kan även ske av bakomliggande faktorer av livsvillkor och tillfälligheter. Suicidförebyggande arbete handlar om att genom olika insatser minska risken att människor tar sitt liv.

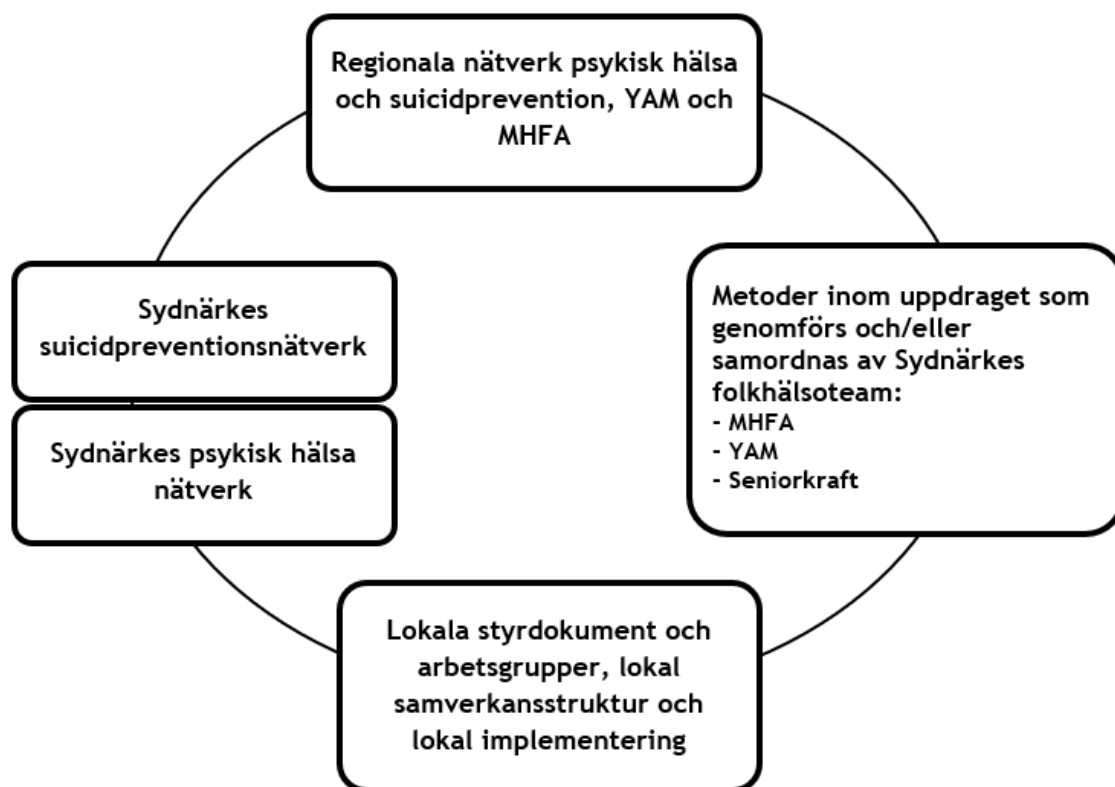
Mål

Målet med uppdraget är att samordna och utveckla det strategiska arbetet inom psykisk hälsa och suicidprevention och skapa/stärka organisatoriska förutsättningar lokalt och regionalt. Samordningsuppdraget finns i teamet och är kopplat till länsdelsgruppernas arbete.

Uppdragsbeskrivning

- Samordna länsdelsnätverk för erfarenhetsutbyten och stärkt samverkan
- Medverka i externa nätverk (länsnivå och nationell nivå)
- Strategiskt stöd i framtagande styrdokument för psykisk hälsa och suicidprevention
- Samordna och utveckla arbetet kring kunskapshöjande insatser för psykisk hälsa och suicidprevention
- Koppla samman samordning och insatser kring föräldraskapsstödsutveckling, VINR, ANDTS, och brottsförebyggande arbete med området
- Medverka i lokala grupperingar kring omställningen till Nära vård
- Analys-, utvärderings-, kunskaps- och metodstöd i samverkan med Region Örebro län och Länsstyrelsen Örebro län
- Stöd i implementering av Dans för hälsa
- Samordna MHFA i södra länsdelen
- Samordna Seniorkraft i samtliga fem kommuner
- Samordna och genomföra YAM

Illustration av organisationen kring uppdragsområdet Psykisk hälsa och suicidprevention

Uppföljning och revidering

Planen följs upp enligt årshjul för styrning och revideras årligen.